

دیدگاه

شماره: ۷۰۸	موضوع: بررسی تطبیقی تبعات رفع تحریم‌ها در سناریوهای مختلف
تاریخ: ۱۳۹۴/۰۲/۲۰	

توضیح اجمالی:

دستیابی به تفاهم کلی در مذاکرات و شروع تدوین جزئیات اجرایی آن، رفع تحریم‌ها را بیش از هر زمان دیگر محتمل ساخته است. از این رو لازم است تبعات این امر در سناریوهای مختلف پیش‌بینی گردد و تبعات هر کدام به اجمال بررسی و سیاست‌ها و توصیه‌های لازم از پیش اندیشیده شود.

سناریو ۱: رفع کامل تحریم‌ها و تزریق منابع حاصله به اقتصاد کشور

در این حالت، کاهش نرخ ارز و افزایش شدید واردات را شاهد خواهیم بود که برخی از تولیدات کشور را هم در بازارهای داخلی و هم در بازارهای صادراتی تحت فشار قرار خواهد داد که هر دو این‌ها باعث کاهش تولید و اشتغال خواهد گردید. از سوی دیگر، رفع تحریم‌های بانکی و برخی از بخش‌های تولیدی و گشایش در اعطای تسهیلات باعث کاهش هزینه و افزایش تولید، صادرات و اشتغال در واحدهای تولیدی خواهد گردید. با افزایش تولید و صادرات نفت، درآمدهای دولت بالا خواهد رفت و هزینه‌های عمرانی، افزایش خواهند یافت و با کاهش ریسک تحریم و برخوردهای نظامی، سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی نیز تقویت خواهند گردید که این‌ها همه در جهت افزایش تولید و اشتغال عمل خواهند کرد. با کاهش نرخ ارز و افزایش واردات، نرخ تورم نیز کاهش خواهد یافت. لکن باید توجه داشت که امکان جذب صحیح دارایی‌های آزاد شده در کوتاه مدت میسر نخواهد بود و این امر بیماری هلندی را تقویت خواهد کرد. نرخ ارز می‌تواند به سهولت تک‌نرخ شود و نرخ بهره کاهش یابد. رونق مسکن و بورس قابل انتظار است.

سناریو ۲ - رفع تدریجی یا کامل تحریم‌ها و تزریق تدریجی منابع حاصله به اقتصاد کشور

در این سناریو، کاهش نرخ ارز و افزایش واردات محدودتر خواهند بود و تولید و اشتغال کمتر تحت فشار قرار خواهند گرفت. به علاوه، تزریق تدریجی ذخایر ارزی آزاد شده متناسب با ظرفیت جذب اقتصاد به تخصیص بهینه آن منابع کمک خواهد کرد و می‌توان اولویت‌ها را در تخصیص بهتر رعایت کرد که این امر به افزایش بهره‌وری سرمایه در کشور کمک خواهد کرد. نرخ رشد اقتصادی در کوتاه مدت ممکن است کمتر از سناریو (۱) باشد، ولی استمرار و ثبات خواهد داشت و بر خلاف حالت قبل وارد چرخه رونق شدید و رکود بعد از آن نخواهیم شد. خطر بیماری هلندی نیز در اقتصاد کشور تقلیل خواهد یافت. سایر موارد مذکور در سناریو (۱) با شدت کمتری تکرار خواهند شد. تک‌نرخ شدن ارز با مدیریت صحیح امکان‌پذیر است و رونق بورس محدودتر از حالت قبل است.

دیدگاه

سناریو ۳- رفع تدریجی یا کامل تحریم‌ها و عدم تزریق منابع حاصله به اقتصاد

در این سناریو، تغییر شدیدی در نرخ ارز و واردات رخ نخواهد داد و عمده تغییرات حاصل در صادرات و واردات ناشی از رفع تحریم‌ها، کاهش ریسک و هزینه مبادله خواهد بود. خطر بیماری هلندی به مراتب کمتر و رشد متغیرهای واقعی در اقتصاد کمتر از سناریو (۲) خواهد بود و با رشد کمتر سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی و تسهیلات اعطایی، اشتغال جدید کمتری حاصل خواهد شد. یکسان سازی نرخ ارز دشوارتر و کاهش تورم و نرخ بهره محدودتر خواهد بود. رونق مسکن و بورس نیز کمتر از سناریو (۲) خواهد بود، لکن منابع کشور برای استفاده در سال‌های آتی و سرمایه‌گذاری و رشد بالاتر حفظ خواهد گردید.

نکات کلیدی:

باتوجه به شرایط موجود در کشور نظیر ظرفیت‌های خالی تولید و بیکاری گسترده، به نظر می‌رسد اجرای حساب شده سناریو دوم با لحاظ کردن موارد زیر منطقی‌تر باشد.

۱. جلوگیری از کاهش قیمت ارز و تلاش در جهت تک‌نرخ کردن آن و عدم تثبیت مصنوعی نرخ ارز
۲. مدیریت صحیح واردات باتوجه به توان تولیدات داخلی و بازنگرگی در سیاست‌های حمایتی و هدفمند کردن آنها
۳. اولویت تخصیص منابع به طرح‌های صادرات‌گرا و بخش‌های منتخب در سیاست صنعتی در جهت توسعه صادرات
۴. اجتناب از گسترش بی‌رویه بودجه دولت و تاکید بر تامین اعتبارات طرح‌های عمرانی نزدیک به خاتمه
۵. اجتناب از تبدیل منابع ارزی به ریال و گسترش حجم نقدینگی
۶. افزایش سرمایه بانک‌های تخصصی
۷. جذب سرمایه‌گذاری مستقیم و تکنولوژی خارجی در خودروسازی، صنایع پایین دستی پتروشیمی و فراوری مواد معدنی
۸. کاهش تدریجی نرخ بهره متناسب با کاهش تورم ناشی از تقلیل انتظارات تورمی
۹. تامین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی از طریق اعطای تسهیلات ارزی برای واردات مورد نیاز آنها.